VTV:n asiantuntijalausunto: VNS 2/2024 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta

Valtiovarainvaliokunta 24.5.2024

Matti Okko
Mika Sainio
Simo Pesola

Valtiontalouden tarkastusvirasto /
Finanssipolitiikan valvonta

Lausunnosta

- Tämä lausunto sisältää finanssipolitiikan valvonnan alustavia arvioita keväältä 2024.
- Lopullinen arvio keväältä 2024 julkaistaan 11.6 julkaistavassa finanssi-politiikan valvonnan raportissa. Tällöin havainnot ja johtopäätökset voivat vielä tarkentua.

Tämän hetkisen VM-ennusteen perusteella vaalikauden rahoitusasematavoitteesta jäädään

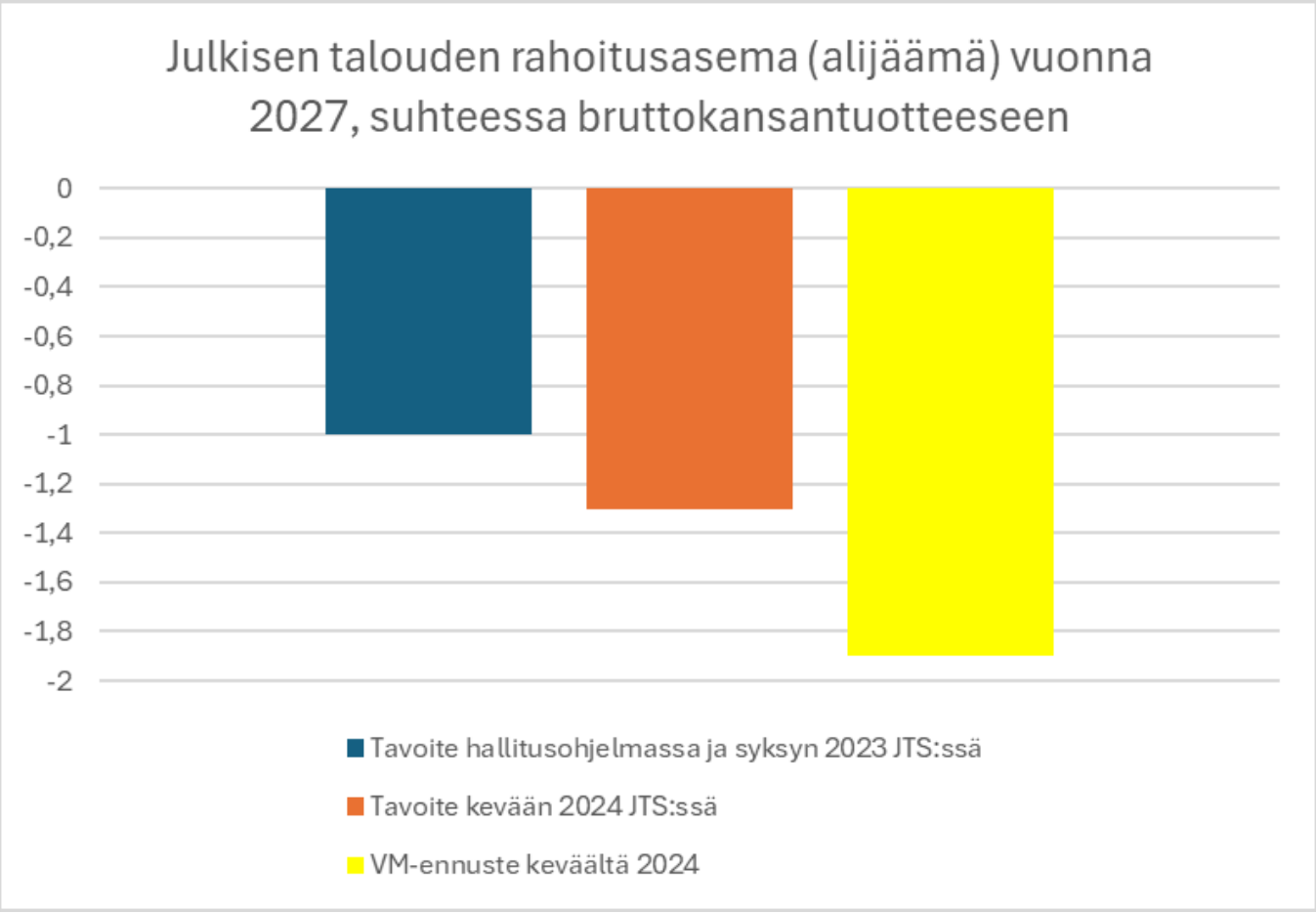

- Epävarmuus suurta – näkymät voivat muuttua suuntaan tai toiseen
- Tilanteen seuranta ja lisätoimien tarpeen arviointi tärkeää

EU-sääntöjen mukaisen alijäämäkriteerin rikkominen uhkaa

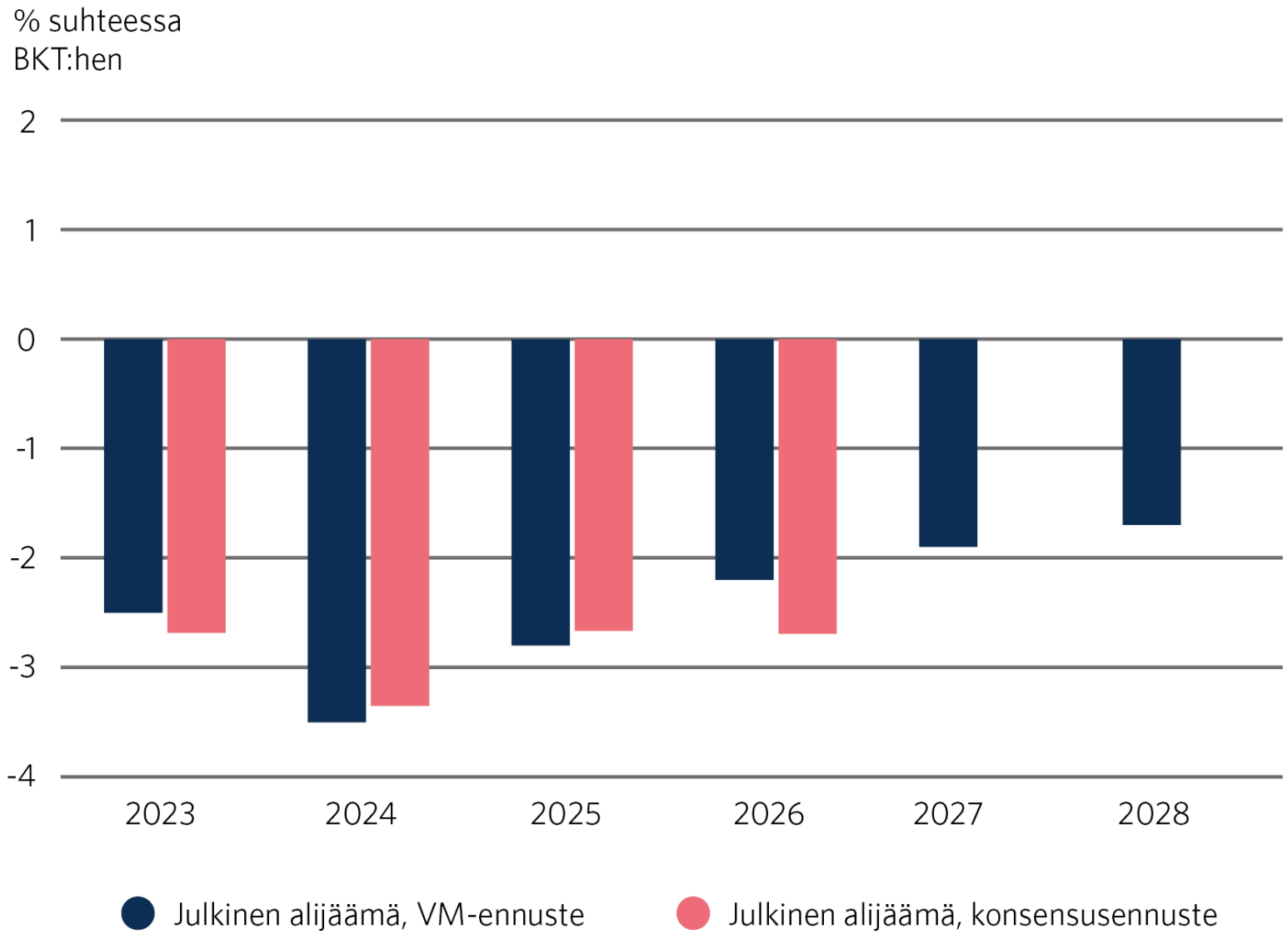

Jos alijäämän 3 prosentin viitearvon rikkoontuminen jää vähäiseksi ja väliaikaiseksi, ja ylitykselle on perusteet, liiallisten alijäämien menettelyä ei käynnistetä

Uusin EU:n säännöstö on tullut voimaan. Syksyllä 2024 vahvistetaan jäsenmaille sen mukaisesti nettomenorajoite, jota tulee noudattaa vuodesta 2025 lähtien

Finanssipolitiikan vaikutus julkiseen talouteen

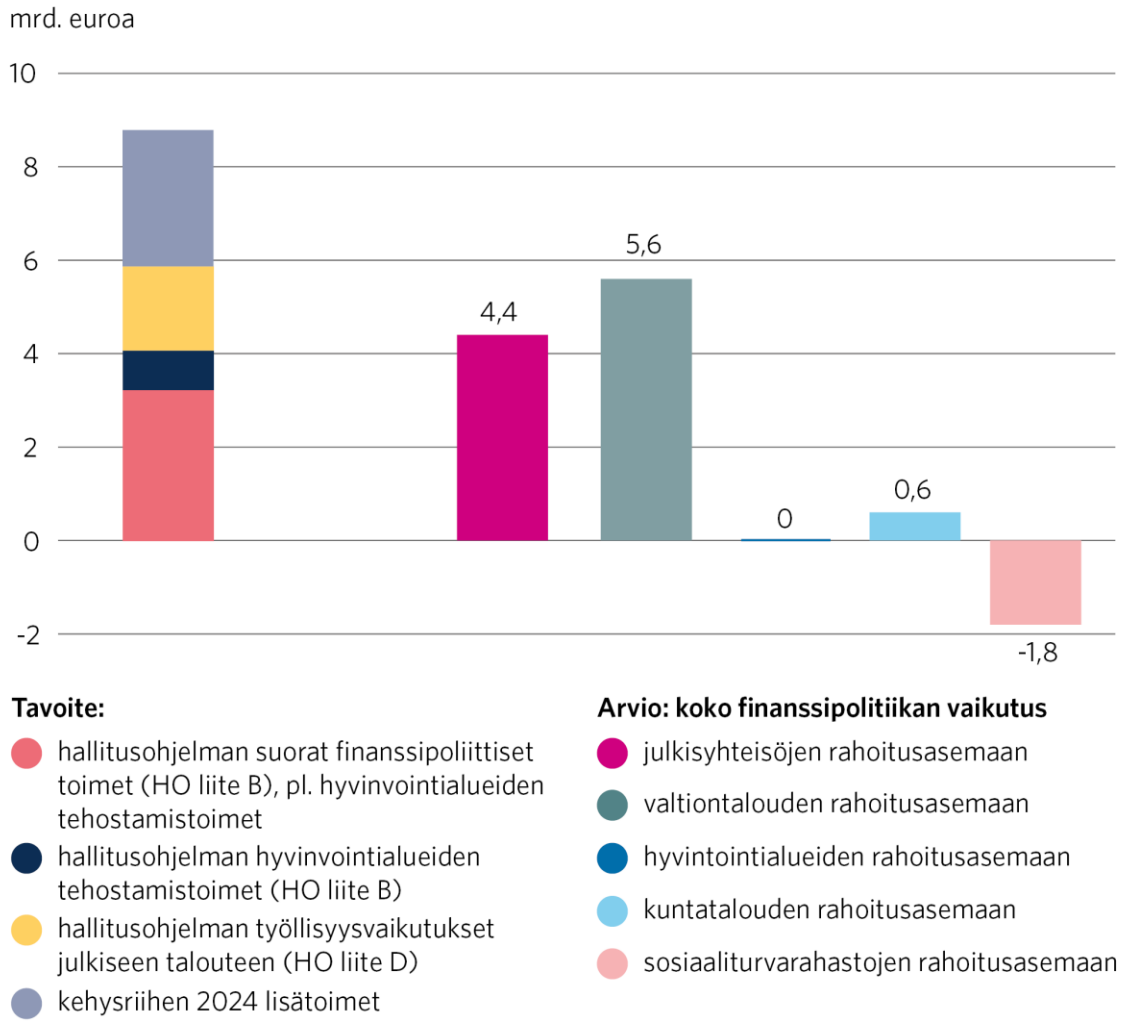

Lähde: Julkisen talouden suunnitelma, taulukko 25. Arviot finanssipolitiikan vaikutuksesta eivät sisällä mm. työllisyysvaikutuksia ja hyvinvointialueiden tehostamistoimia.

- Sopeutuspäätösten (”6+3 mrd”) ohella julkiseen talouteen kohdistuu muita toimia, jotka heikentävät rahoitusasemaa
- Sopeutuksen toimenpidevalikoiman laajentaminen, ml. ulottaminen verotukseen keväällä 2024 oli perusteltu ratkaisu

Hallitus on kiristänyt menokehyksiä, mutta investointiohjelman menoja puuttuu edelleen kehyksistä

- Hallitusohjelmassa tavoiteltu 1,5 mrd euron kehyksen säästötavoite ylitetään hallituksen keväällä päättämien lisätoimien myötä
  - Kehys ei kuitenkaan anna kokonaiskuvaa suunnitelluista kehysmenoista, sillä kehyslaskelmista puuttuu suurin osa 4 miljardin investointiohjelman menoista, jotka todennäköisesti nostavat kehystasoa
  - Kehysperiaatteiden mukainen tapa olisi tehdä erillinen kehysvaraus investointimenoille (Finanssipolitiikan valvonnan raportti, syksy 2023)

- Kevään 2024 kehysriihessä päätettiin säästöjä yhteensä 1,1 miljardia, joista kehystason laskun myötä valtion kokonaismenot laskevat 430 miljoonaa -> 730 miljoonaa on allokointia kehyksen sisällä
- Lisätalousarviovarauksen ja jakamattoman varauksen lasku pienentää käytössä olevaa liikkumavaraa

Työllisyystoimet edenneet ripeästi

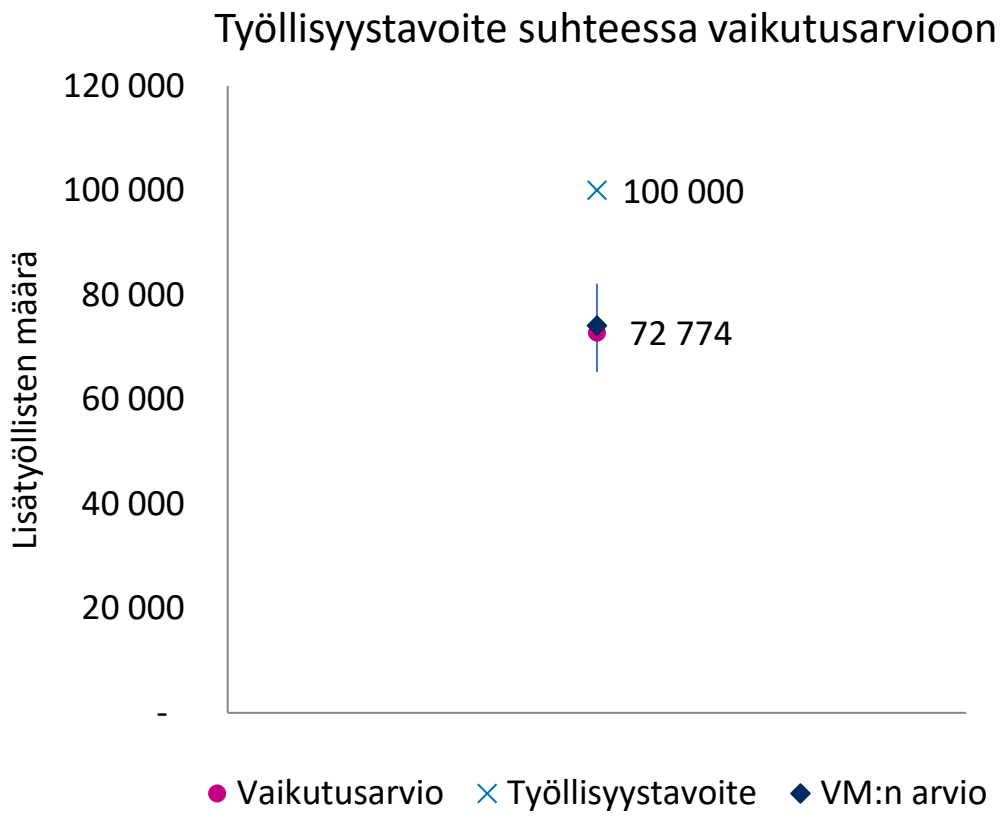

- Hallituksen työllisyystoimet ovat edenneet ripeästi.
- Etukäteistarkastelun perusteella hallitus on saavuttanut **73 %** työllisyystavoitteesta.
- VM:n vaikutusarvioissa ei ole havaittu olennaisia ongelmia, mutta arvioihin sisältyy epävarmuutta
- Rakenteellisilla toimilla tavoiteltu vaikutus julkiseen talouteen (2mrd.) lähes saavutetaan, etukäteisarvio tällä hetkellä 1,7 mrd.
- Työllisyystavoitteen saavuttamista on hyvä seurata aktiivisesti koko vaalikauden ajan.

Valtiovarainministeriön talousennuste on linjassa muiden ennustajien kanssa vuonna 2024 - poikkeaa investointien osalta 2025

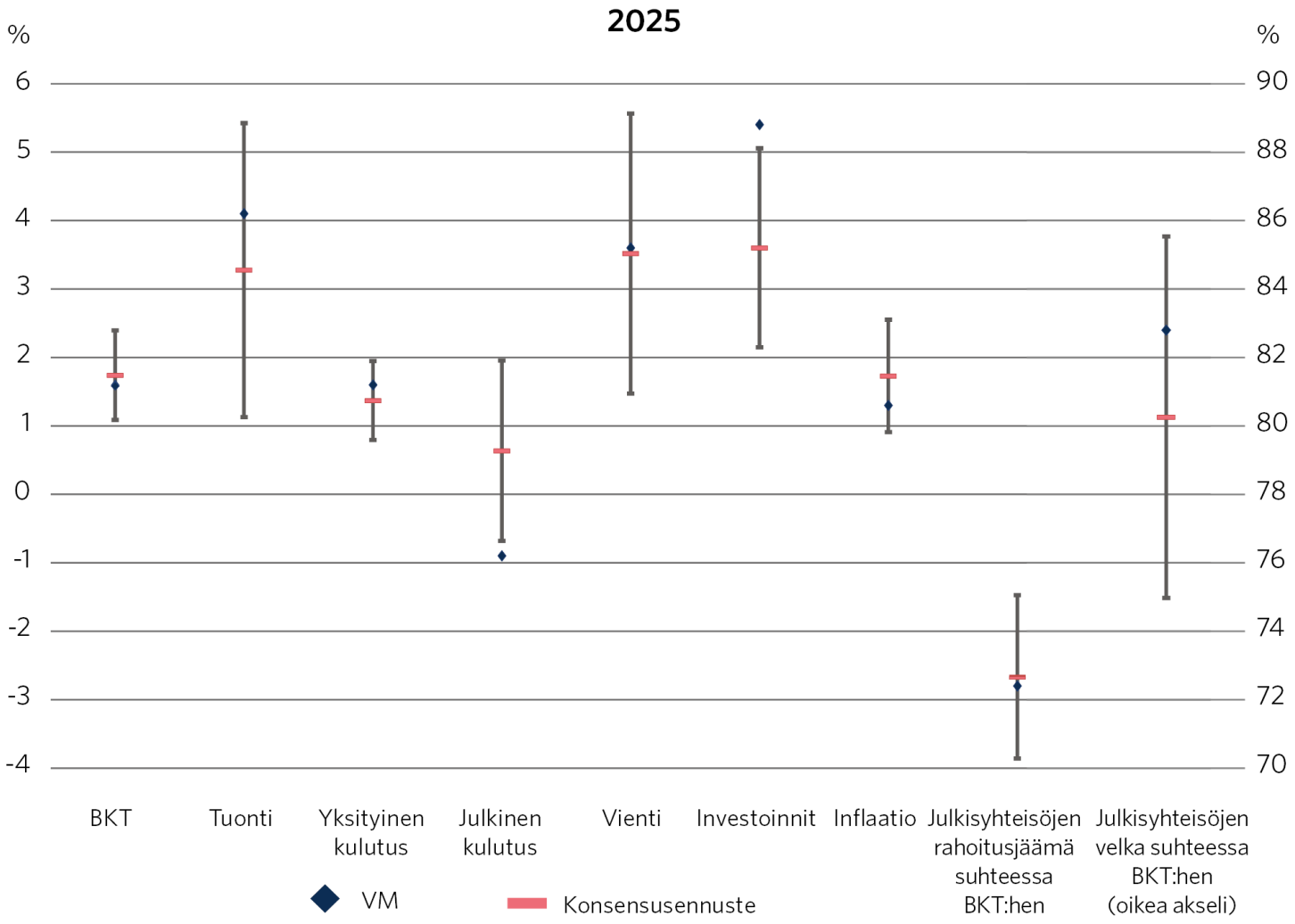

- Kuluvan vuoden BKT nollakasvun tuntumassa
- Vuoden 2025 reaalitalouden ennusteet ovat positiivisempia
- VM:n investointien ennuste vuonna 2025 on konsensusennustetta 1,8 prosenttiyksikköä korkeampi
  - Julkisen kulutuksen ennuste poikkeaa muista ennusteista uusien sopeutustoimien myötä
- Vaikka VM:n ennuste huomioi kevään lisäsopeutustoimet, se esittää muita pessimistisempiä julkisen talouden ennusteita

Muita havaintoja

- Finanssipolitiikan valvonnan suhdannetilan lämpökartan mukaan taloussuhdanne kääntyy kesällä varovaiseen kasvuun.
- Finanssipolitiikan mitoitus suhdanteeseen nähden on arvion mukaan sopiva vuosina 2024 ja 2025.
- Julkisen talouden suunnitelmassa esitetyssä tietosisällössä ei havaittu olennaisia puutteita asetuksen vaatimuksiin nähden.

Kiitos!

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO
STATENS REVISIONSVERK

Tack!